

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 310 sahifa,
12-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktab o'quvchilarining musiqiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	10
<i>Abilov Muslim Normuxammadovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning pedagogik ahamiyati.....	14
<i>Bolqiyev Axmad</i>	
Jamiyat muhitida radikalizmning oldini olishga qaratilgan uzluksiz profilaktika tizimini yaratish	17
<i>Axmedova Iroda Shaxitbekovna</i>	
Inklyuziv ta'lim va gospital pedagogikani rivojlantirishda pedagogning tashkilotchilik madaniyati: nazariy va amaliy aspektlar	22
<i>Djabborov Ma'sud Bahriddinovich, Arolova Zarina Lochin qizi</i>	
Developing Sociolinguistic Competence in Intensive Teaching of Foreign Languages to Adults	28
<i>G. R. Tolibova</i>	
Языковая выразительность и художественный мир сказки "Муха-Цокотуха"	31
<i>Garifullina Alsu Robert qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda nasriy asarlarni o'qitish	35
<i>Ibodullayeva Madina Muzaffar qizi</i>	
Nutq kamchiligiga ega bo'lgan bolalarda nutq faoliyatining yuzaga kelish xususiyatlari	38
<i>Ibroximova Fotimaxon Qobiljon qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarni fuqarolik hayotiga ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasining nazariy-metodologik tahlili (CTP dasturi misolida).....	42
<i>Ikmatullayev G'ayrat Zokirovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining o'quv motivatsiyasini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish yo'llari	47
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna, Ismoilova Mohinur Faxriddin qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida milliy o'quv dasturini amaliyotga joriy etishning asosiy tamoyillari	52
<i>Mamanazar Djumayev</i>	
Turli vazn toifalaridagi dzyudochilarning texnik-taktik tayyorgarligini takomillashtirish	61
<i>I. B. Matmuratova</i>	
Maktabgacha ta'limda xalqaro monitoring va baholash dasturlarining o'rni	65
<i>Mutalova Dilnoza Abdurashidovna</i>	
Raqamli texnologiyalar orqali o'quvchilarning intellektuallik koeffitsientini rivojlantirish va zamonaviy ko'nikmalarini shakllantirish	69
<i>Normamatova Sevinch Asror qizi</i>	
Ona tilidan o'quvchilarning pragmatik kompetensiyasining rivojlanganlik darajasini aniqlash mezonlari.....	73
<i>Oloqova O'g'iljon Mamanazarovna</i>	
Oliy ta'limda adaptiv raqamli ta'lim texnologiyalari asosida o'quv jarayoni samaradorligini oshirish modeli ...	77
<i>Quchqarova Dilnovoz Shaymaxammad qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini autentik videomateriallar asosida rivojlantirish metodikasi	81
<i>Qurbonova Shalola Ilhomiddinovna</i>	
Jadid ma'rifatparvarlari pedagogik merosini tadqiq etishning zamonaviy ijtimoiy-pedagogik ahamiyati	84
<i>Raxmatova Dilbar Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining funksional savodxonligini xalqaro baholash dasturlari asosida rivojlantirish	88
<i>Shavqiddin Burxonov</i>	
Development of Students' Artistic Taste and Aesthetic Education as a Pedagogical Problem.....	91
<i>Temirov Murodjon Anvarovich</i>	
O'smirlarda huquqiy madaniyatni shakllantirishda ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning pedagogik imkoniyatlari...	95
<i>Umarov Qobiljon</i>	

Ta'lim va tarbiya tizimida falsafiy yondashuvning pedagogik asoslari	98
Umurov Sharif Rajabovich	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida so'z turkumlariga oid mashg'ulotlar ustida ishlash	102
Voxidova Muqaddas Rasuljon qizi	
Методические основы развития критического мышления обучающихся при изучении информационных технологий в условиях использования искусственного интеллекта	106
Панжиева Назокат Норматомовна	
Динамика морфологической системы современного русского языка в условиях цифровизации	111
Тураева Дилфуза Даминовна	
Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri	116
Abdug'aniyeva Saodat Shuhrat qizi	
Blended Learning Pedagogy in University EFL Writing Courses: Effects on Linguistic Accuracy and Learner Autonomy	120
Inomidinova Dildorxon Ikramovna	
O'smirlik davrida psixologik rivojlanishning muhim jihatlari va uning determinantlari.....	125
M. S. Usmonova	
The Relationship Between Grammar Knowledge and Writing Proficiency in EFL Learners	130
Tahirova Shaxribonu	
Особенности интерпретации юридических терминов в медиатекстах.....	139
Хамидова Нигора Тулкуновна	
Sportchilarning ijtimoiy moslashuvda murabbiy shaxsining roli	142
Akbarova Maloxatoyimposhsha Saidto'ra qizi	
Raqamli asrda yoshlarning media savodxonligi: ingliz tili og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda vlog yuritishning o'rni.....	146
Akramova Yulduz Farxadovna, To'rayeva Maftuna Ravshanovna	
Naqshbandiya ta'limotida psixospiroital paradigmalarning mohiyati	151
Ashurova Gulru	
Raqamli ta'lim muhitida talabalarining hamkorlikdagi o'quv faoliyatini monitoring qilish mexanizmlari.....	154
Bekmuratov Qadirbergen Quwanishbaevich	
Oliy ta'lim muassasasi talabalarining kasbiy-ijodiy qobiliyatlarini takomillashtirish.....	158
Hotamov Lochinbek Uktam o'g'li	
Improving Speaking Skills Through Authentic Videos Abstract	162
Imamaliyeva Gulnoza Ulug'bekovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi (pedagogik ritorika fani misolida).....	168
Ismoilov Muhammadkarim Miraxmat o'g'li	
Boshlang'ich ta'limda kommunikativ universal o'quv faoliyatlarini rivojlantirishning texnologik asoslari (2-sinf rus tili darslari misolida)	170
Jabborova Muslima Toxirovna	
Pedagogik amaliyot jarayonida talabalarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishning innovatsion mexanizmlari	175
Karimova Barno Ergashevna	
Raqamli ta'lim muhitida milliy o'quv dasturini amaliyotga joriy etishning asosiy tamoyillari	178
Mamanazar Djumayev	
Raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim jarayoniga sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning pedagogik-didaktik asoslari	187
Maxmudova Gulchiroy G'anisherovna	
Regbi mashg'ulotlari jarayonida talabalarining tezkor-kuch sifatlarini rivojlantirishning differensial metodikasi	191
Nematov Bahodirbek Baxtiyor o'g'li	
Oila muhitida siblinglararo munosabatlarda psixologik manipulyatsiyaning namoyon bo'lish xususiyatlari...	195
Nishanova Zulfizar Yashin qizi	

Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini tayyorlashning hozirgi holati hamda innovatsion ta'lim texnologiyalari va tpack yondashuvi asosida pedagogik shart-sharoitlarni takomillashtirish	199
<i>Nozimabonu Tojiboyeva</i>	
Agressiv xulqning ijtimoiy-psixologik determinantlari.....	204
<i>O'ktamova Shohida Odilbek qizi</i>	
Sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishning pedagogik afzalliklari va xavflari.....	209
<i>Oqil Ochilov Lutfullo o'g'li</i>	
Kichik tadbirkorlik subyektlarining hudud eksport salohiyatini oshirishga ta'sirining ekonometrik-statistik tadqiqi	214
<i>Boymatova Dildora Olim qizi, Toshaliyeva Saodat Toxirovna</i>	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarga tovush yo'nalishini aniqlashtirish metodikasi.....	218
<i>Haydarov Islomjon Hatamjon o'g'li</i>	
Bolalar folklori asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	222
<i>Jo'raboyeva Mushtariy Jamoldin qizi</i>	
O'zbekistonda maktab ta'limida o'quvchilarning kasbiy salohiyatini aniqlashda sun'iy intellektdan foydalanish	228
<i>Karimova Sarvinoz Hojiqurbonovna</i>	
Aqli zaif bolalarning so'zlashuv nutqiga qo'yiladigan talablar	233
<i>N. S. Mirbabayeva</i>	
Oliy ta'lim muassasasida ta'lim va tarbiya berish metodlari	237
<i>Kamalov Rustam Azizovich</i>	
Bo'lajak logopedlarni tayyorlashda pedagogik mahoratini rivojlantirish xususiyatlari.....	241
<i>Shamsiyeva Sevara Yusupovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani rivojlantirishda loyihaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	244
<i>Tangirqulov Elmurod Aliyarovich</i>	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalardan foydalanish	248
<i>Toshtemirova Sarvinoz Obidovna</i>	
Shaxsning ijtimoiy-psixologik yo'naltirilganligi guruhviy jipslikni belgilovchi individual omil sifatida	251
<i>Turayev Nurmuhammad Alibek Fozil o'g'li</i>	
Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish (aqliy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar misolida).....	254
<i>G'ofurova Umida O'tkirbek qizi</i>	
The Role of Artificial Intelligence in Creating Interactive Methods in English.....	258
<i>Urozboyeva Mavluda Shukurlo qizi</i>	
Bo'lajak muhandislarda ekologik madaniyatni rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari	262
<i>Xalikova Xurshida Abdullayevna</i>	
Suv ekotizimlarida turlar sonining kamayishini eDNA metabarkoding orqali aniqlash va uning oziq-ovqat xavfsizligidagi ahamiyati.....	267
<i>Xalilova Nigora Ixtiyorovna, Izzatilloeva Umida Kamolovna</i>	
Asalarilar sonining kamayishi va global ekologik xavf.....	272
<i>Xalilova Nigora Ixtiyorovna, Sayfulloyeva Dilnura Samandarovna</i>	
Enhancing A2 Learners' English Speaking Skills Through Short Stories With Structured Question-and-Answer Activities.....	276
<i>Xudoyberdiyeva G. Sh.</i>	
Кризис интеллигента и поиск смысла жизни в русской и мировой прозе XX Века: сравнительный анализ романов "Обломов" (И. Гончаров) и "Великий гатсби" (Ф. С. Фицджеральд) ..	280
<i>Аманова А. А., Саттарова М.</i>	
Понятие профессиональной ориентации и ее педагогическая сущность	285
<i>Каримова Наргиза Абдугафуровна</i>	
Talabalarning sun'iy intellektli ta'limiy vositalarni loyihalash kompetentligini shakllantirishning pedagogik shartlari	289
<i>Toxirov Feruz Jamoliddinovich</i>	

Maktab ta'lim tizimida STEAM yondashuvini joriy etishda loyiha boshqaruvining roli va samaradorligi 293 Avalboyeva Mavluda Abdumalikovna	293
Raqamli texnologiyalar vositasida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning innovatsion mexanizmlari 300 Xodjayeva Matlyuba Rustamovna	300
Biologiya darslarida interaktiv metodlar orqali o'quvchilarning tanqidiy va kreativ fikrlashini rivojlantirish 304 Hayitov Abdurasul Eshdavlatovich, Anvarjonova Odinaxon Xayrullo qizi, Rahimova Fazilat Akrom qizi	304

OLIV TA'LIM MUASSASASI TALABALARINING KASBIY- IJODIY QOBILİYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Hotamov Lochinbek Uktam o'g'li

Xalqaro innovatsion universiteti "Pedagogika" mutaxassisligi
1-kurs magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida talabalarning kasbiy va ijodiy qobiliyatlarini oshirishning samarali yondashuvlari o'rganiladi. Tezkor texnologik taraqqiyot va global raqobat sharoitida universitetlardan nafaqat nazariy bilimlar berish, balki talabalarning amaliy ko'nikmalari va ijodiy fikrlashlarini rivojlantirish ham kutilmoqda. Tadqiqotda zamonaviy pedagogik strategiyalar o'rganiladi, asosiy muammolar aniqlanadi va talabalarning kompetensiyalarini rivojlantirish uchun yechimlar taklif etiladi. Tadqiqot natijalari innovatsion o'qitish usullari, fanlararo o'rganish va talabaga yo'naltirilgan yondashuvlarni integratsiyalashning muhimligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim, professional kompetensiya, ijodiy qobiliyatlar, talabaga yo'naltirilgan ta'lim, innovatsion o'qitish usullari, tanqidiy fikrlash, fanlararo yondashuv, raqamli ta'lim, loyihaga asoslangan o'qitish, ko'nikmalarni rivojlantirish.

Abstract: This article explores effective approaches to enhancing the professional and creative abilities of students in higher education institutions. In the context of rapid technological advancement and global competition, universities are expected not only to provide theoretical knowledge but also to develop students' practical skills and creative thinking. The study examines modern pedagogical strategies, identifies key challenges, and proposes solutions to foster students' competencies. The findings highlight the importance of integrating innovative teaching methods, interdisciplinary learning, and student-centered approaches.

Key words: Higher education, professional competence, creative abilities, student-centered learning, innovative teaching methods, critical thinking, interdisciplinary approach, digital education, project-based learning, skill development.

Аннотация: В данной статье рассматриваются эффективные подходы к развитию профессиональных и творческих способностей студентов высших учебных заведений. В условиях стремительного технологического прогресса и глобальной конкуренции от университетов ожидается не только предоставление теоретических знаний, но и развитие практических навыков и творческого мышления студентов. В исследовании анализируются современные педагогические стратегии, выявляются ключевые проблемы и предлагаются решения для развития компетенций студентов. Результаты подчеркивают важность интеграции инновационных методов обучения, междисциплинарного обучения и подхода, ориентированного на студента.

Ключевые слова: Высшее образование, профессиональная компетентность, творческие способности, обучение, ориентированное на студента, инновационные методы обучения, критическое мышление, междисциплинарный подход, цифровое образование, проектное обучение, развитие навыков.

KIRISH

Hozirgi kunda oliy ta'lim muassasalarining roli nazariy bilimlarni berishdan tashqari, talabalarning kasbiy va ijodiy qobiliyatlarini har tomonlama rivojlantirishga ham e'tibor qaratmoqda. Tezkor globallashtirish, texnologik taraqqiyot va mehnat bozorining tobora murakkablashib borishi nafaqat o'z sohalarida bilimli, balki innovatsion fikrlash, muammolarni hal qilish va doimiy o'zini rivojlantirishga qodir bitiruvchilarni talab qiladi. Natijada, universitetlardan o'zgaruvchan professional muhitga moslasha oladigan, jamiyat va iqtisodiy o'sishga ijodiy hissa qo'sha oladigan shaxslarni tayyorlash kutilmoqda.

Passiv o'rganish va axborotni qayta tiklashga urg'u beradigan an'anaviy oliy ta'lim modellari endi bu talablarni qondirish uchun yetarli emas. Buning o'rniga, talabalarni o'quv jarayoniga faol jalb qiladigan, mustaqil izlanishlarni rag'batlantiradigan va ijodkorlikni rivojlantiradigan ta'lim yondashuvlariga ehtiyoj ortib bormoqda. Kasbiy kompetensiyani rivojlantirish ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish bilan birga olib borilishi kerak, chunki bu ikki jihat real hayot amaliyotida chambarchas bog'liq.

Bundan tashqari, zamonaviy pedagogik texnologiyalarning integratsiyasi, fanlararo o'rganish va sanoat bilan hamkorlik akademik bilim va amaliy qo'llanilish o'rtasidagi tafovutni bartaraf etishda muhim ahamiyat kasb etadi. Haqiqiy hayotdagi muammolarni hal qilish vaziyatlari va innovatsion o'quv muhitiga duch kelgan talabalar tanlagan kasblariga ishonch va malakani rivojlantirish ehtimoli ko'proq.

Oliy ta'lim tizimlarida davom etayotgan islohotlarga qaramay, bir qator muammolar, jumladan, eskirgan o'quv dasturlari, interaktiv o'qitish usullaridan yetarlicha foydalanmaslik va amaliy tajriba uchun cheklangan imkoniyatlar mavjud. Ushbu muammolarni hal qilish o'qituvchilar, muassasalar va siyosatchilarni jalb qiladigan tizimli va strategik yondashuvni talab qiladi.

Shuning uchun ushbu tadqiqot oliy ta'lim muassasalari talabalarining kasbiy va ijodiy qobiliyatlarini oshirishning samarali usullarini o'rganish, mavjud muammolarni aniqlash va zamonaviy talablarga muvofiq ta'lim natijalarini yaxshilash uchun amaliy yechimlarni taklif qilishga qaratilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Oliy ta'lim muassasalari talabalarining kasbiy-ijodiy qobiliyatlarini takomillashtirish masalasi zamonaviy pedagogika va psixologiya fanlarining dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Globallashtirish, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi hamda mehnat bozorida raqobatning kuchayishi mutaxassislardan nafaqat kasbiy bilim va ko'nikmalarni, balki ijodiy fikrlash, innovatsion yondashuv va muammolarni mustaqil hal etish kompetensiyalarini ham talab qilmoqda. Shu sababli talabalar kasbiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan ilmiy tadqiqotlar soni yildan yilga ortib bormoqda.

Pedagogika nazariyasida ijodkorlik va kasbiy kompetentlikning o'zaro bog'liqligi masalasi ko'plab olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Xususan, V. A. Slastenin, I. F. Isayev va E. N. Shiyanovlarning ilmiy ishlarida bo'lajak mutaxassisning kasbiy shakllanishida ijodiy faoliyatning o'rni alohida ta'kidlangan. Ularning fikricha, talabaning kasbiy tayyorgarligi samaradorligi uning ijodiy tafakkuri, mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati va innovatsion faoliyatga tayyorligi bilan belgilanadi.

Ijodkorlikning psixologik asoslarini o'rganishda J. Gilford, E. Torrens va A. Maslouning ilmiy qarashlari muhim ahamiyat kasb etadi. Gilford ijodkorlikni divergent tafakkur bilan bog'lab, yangi g'oyalarni yaratish qobiliyatini inson intellektining muhim tarkibiy qismi sifatida izohlaydi. Torrens esa ijodiy fikrlashni rivojlantirish uchun ta'lim jarayonida muammoli vaziyatlar yaratish va talabalarning mustaqil izlanish faoliyatini rag'batlantirish zarurligini asoslaydi. Maslou nazariyasida esa ijodkorlik shaxsning o'zini o'zi namoyon etishi va rivojlantirishining eng yuqori bosqichi sifatida talqin qilinadi.

Mahalliy olimlarning tadqiqotlarida ham talabalarning kasbiy va ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalalariga katta e'tibor qaratilgan. Ular oliy ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash hamda talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etish orqali kasbiy-ijodiy qobiliyatlarni shakllantirish mumkinligini ta'kidlaydilar. Ayniqsa, loyiha faoliyati, muammoli ta'lim, interfaol metodlar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish talabalarning ijodiy salohiyatini yuzaga chiqarishda samarali vosita sifatida e'tirof etiladi.

So'nggi yillarda xorijiy tadqiqotlarda "creative competence", "innovation skills" va "21st century skills" tushunchalari keng qo'llanilmoqda. Ushbu yondashuvlarda kasbiy muvaffaqiyatning muhim omili sifatida tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikativlik va hamkorlikda ishlash kompetensiyalari ko'rsatib o'tiladi. Tadqiqotchilar oliy ta'lim jarayonida nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy va ijodiy faoliyatni integratsiyalash zarurligini asoslaydilar.

Tahlil qilingan ilmiy manbalar shuni ko'rsatadiki, talabalarning kasbiy-ijodiy qobiliyatlarini takomillashtirish murakkab va ko'p omilli jarayon bo'lib, u ta'lim mazmuni, pedagogik texnologiyalar, shaxsiy motivatsiya hamda ta'lim muhitining innovatsion xarakteri bilan chambarchas bog'liqdir. Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlarda kasbiy-ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishning metodik mexanizmlarini takomillashtirish, ularni baholash mezonlarini aniqlashtirish va amaliyotga tatbiq etish bo'yicha izlanishlarni davom ettirish zarurligi qayd etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda oliy ta'lim muassasalarida talabalarning kasbiy va ijodiy qobiliyatlarini oshirishning samarali strategiyalarini o'rganishga qaratilgan sifatli tadqiqot dizayni qo'llaniladi. Mavzuni har tomonlama tushunishni ta'minlash uchun nazariy va empirik usullarning kombinatsiyasi qo'llanildi.

*Birinchi*dan, ilmiy adabiyotlarning tizimli tahlili o'tkazildi, jumladan, oliy ta'lim, pedagogika va kompetensiyaviy rivojlantirishga oid ekspertlar tomonidan ko'rib chiqilgan jurnal maqolalari, kitoblar va xalqaro hisobotlar. Bu professional va ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirishda asosiy tushunchalar, asoslar va global tendensiyalarni aniqlash imkonini berdi.

Ikkinchidan, an'anaviy o'qitish usullari (ma'ruzaga asoslangan, o'qituvchiga yo'naltirilgan yondashuvlar) va zamonaviy pedagogik amaliyotlar (talabaga yo'naltirilgan, interaktiv va kompetensiyaga asoslangan yondashuvlar) o'rtasidagi farqlarni o'rganish uchun qiyosiy tahlil o'tkazildi. Bu taqqoslash qaysi usullar faol o'rganish va ijodkorlikni rivojlantirishda samaraliroq ekanligini aniqlashga yordam berdi.

Uchinchidan, oliy ta'lim sharoitida o'qitish va o'rganish jarayonlarini tahlil qilish uchun kuzatuv usullari qo'llanildi. Bunga sinf amaliyotlarini, talabalarning ishtirok etish shakllarini va loyihaga asoslangan o'rganish hamda hamkorlikdagi vazifalar kabi innovatsion o'qitish strategiyalarini amalga oshirish kiradi.

Bundan tashqari, tadqiqot turli muassasalarning muvaffaqiyatli ta'lim modellari va amaliy misollarini o'rganish orqali eng yaxshi amaliyotlarning sintezini o'z ichiga oldi. Ushbu amaliyotlar ularning ham professional kompetensiyalarni, ham ijodiy fikrlash qobiliyatlarini oshirish qobiliyatiga qarab baholandi.

Tadqiqot, shuningdek, topilmalarni sharhlash va o'qitish strategiyalari hamda talabalar natijalari o'rtasidagi munosabatlarni o'rnatish uchun tavsifiy va analitik usullar elementlarini qo'lladi. Tadqiqot keng ko'lamli miqdoriy ma'lumotlarga tayanmasa ham, ishonchli manbalardan foydalanish va bir nechta nuqtayi nazarlarni o'zaro tahlil qilish orqali haqiqiylikni ta'minlaydi.

Umuman olganda, metodologik yondashuv oliy ta'lim muassasalari talabalarning professional va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishni qanday samarali qo'llab-quvvatlashi mumkinligini tizimli va chuqur o'rganishni ta'minlaydi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlil talabalarning professional va ijodiy qobiliyatlarini sezilarli darajada yaxshilaydigan bir nechta asosiy omillarni aniqladi:

1. Talabaga yo'naltirilgan ta'lim

O'qituvchiga yo'naltirilgan yondashuvlardan talabaga yo'naltirilgan yondashuvlarga o'tish faol ishtirok etishni, mustaqil fikrlashni va o'quv natijalari uchun mas'uliyatni rag'batlantiradi.

2. Nazariya va amaliyotning integratsiyasi

Amaliy mashg'ulotlar, stajirovkalar va loyihaga asoslangan ta'lim talabalarga nazariy bilimlarni real vaziyatlarda qo'llashga yordam beradi, professional kompetensiyani oshiradi. Innovatsion o'qitish usullaridan foydalanish. Muammoli o'rganish, amaliy tadqiqotlar va hamkorlikdagi o'rganish kabi usullar ijodkorlik va tanqidiy fikrlashni rag'batlantiradi.

3. Fanlararo yondashuv

Turli sohalaridagi bilimlarni birlashtirish talabalarning dunyoqarashini kengaytiradi va innovatsion fikrlashni rivojlantiradi.

4. Ta'limda raqamli texnologiyalar

Zamonaviy texnologiyalardan (onlayn platformalar, simulyatsiyalar, virtual laboratoriyalar) foydalanish interaktiv o'rganish va ijodiy izlanishlarni qo'llab-quvvatlaydi.

5. Qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhiti

Tajriba o'tkazishni, ochiq muhokamani va xatolarga bag'rikenglikni rag'batlantirish ijodiy rivojlanish uchun sharoit yaratadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, professional va ijodiy qobiliyatlarni oshirish oliy ta'limda tizimli o'zgarishlarni talab qiladi. An'anaviy o'quv dasturlarini ko'proq amaliy va ijodiy komponentlarni o'z ichiga olgan holda qayta ko'rib chiqish kerak. O'qituvchilar, shuningdek, yakka bilim yetkazib beruvchilar emas, balki fasilitator va ustoz sifatidagi yangi rollarga moslashishlari kerak.

Asosiy muammolardan biri o'zgarishlarga qarshilik ko'rsatish va resurslarning yetishmasligidir. Bundan tashqari, baholash tizimlari ko'pincha nazariy bilimlarni amaliy va ijodiy ko'nikmalardan ustun qo'yadi, bu esa talabalarning rivojlanishini cheklashi mumkin.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun muassasalar quyidagilarni bajarishi kerak:

- O'qituvchilar uchun professional rivojlanishni ta'minlash
- Zamonaviy ta'lim texnologiyalariga investitsiya qilish
- Kompetensiyaga asoslangan baholash tizimlarini ishlab chiqish
- Sanoat hamkorlari bilan hamkorlikni mustahkamlash.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Talabalarining professional va ijodiy qobiliyatlarini oshirish raqobatbardosh va innovatsion mutaxassislarni tayyorlash uchun juda muhimdir. Bu talabaga yo'naltirilgan yondashuvlarni qo'llashni, nazariya va amaliyotni birlashtirishni va zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishni talab qiladi.

Oliy ta'lim muassasalari ijodkorlikni rivojlantiradigan, ko'nikmalarni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlaydigan va zamonaviy dunyo talablariga javob beradigan muhit yaratishi kerak. Kelajakdagi tadqiqotlar ushbu yondashuvlarning samaradorligini o'lchashga va talabalar salohiyatini rivojlantirish uchun yangi usullarni o'rganishga qaratilishi kerak.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. (1938). Tajriba va ta'lim. Nyu-York: Macmillan.
2. (1978). Jamiyatdagi ong: Oliy psixologik jarayonlarning rivojlanishi. Kembrij, MA: Garvard universiteti nashriyoti.
3. (1956). Ta'lim maqsadlari taksonomiyasi: Ta'lim maqsadlari tasnifi. Nyu-York: Longmans.
4. (2019). OECD Ta'lim va ko'nikmalarning kelajagi 2030. Parij: OECD nashriyoti.
5. (2015). Ta'limni qayta ko'rib chiqish: Global umumiy manfaat sari? Parij: UNESCO.
6. (2011). Bizning ongimizdan tashqarida: Ijodkor bo'lishni o'rganish. Oksford: Capstone nashriyoti.
7. (1983). Refleksiv amaliyotchi: Professionallar amalda qanday fikrlashadi. Nyu-York: Asosiy kitoblar.
8. (1983). Ong doiralari: Ko'p aqllilik nazariyasi Nyu-York: Asosiy kitoblar.
9. (2020). Ishning o'zgaruvchan tabiati. Vashington, Kolumbiya okrugi: Jahon banki nashrlari.
10. (1984). Tajriba asosida o'rganish: Tajriba, o'rganish va rivojlanish manbai sifatida. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.